

Αλιεία στη Μεσόγειο

Το 82% των ιχθυαποθεμάτων της Μεσογείου, είναι υπεραλιευμένα.

Παγκοσμίως, τα ιχθυαποθέματα (απόθεμα είναι ο όρος που χρησιμοποιούμε για να περιγράψουμε τον πληθυσμό ενός είδους ψαριού υπό εκμετάλλευση) μειώνονται. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, δύο στα τρία ιχθυαποθέματα είναι υπεραλιευμένα ενώ είδη όπως ο μπακαλιάρος του Ατλαντικού και ο ερυθρός τόνος υπεραλλιεύονται εδώ και δεκαετίες. Στη Μεσόγειο, 1,5 εκατομμύρια τόνοι ψαριών αλιεύονται ετησίως, 83 % των τόνων και των ξιφιών που αλιεύονται είναι υπομεγέθη (δηλαδή κάτω από το επιτρεπόμενο μέγεθος), ενώ κατέχει τα πρωτεία με 82% των ιχθυαποθεμάτων της να είναι υπεραλιευμένα.

Παγκοσμίως, η αλιεία αποτελεί το πιο σημαντικό εμπορεύσιμο προϊόν και 3 δισεκατομμύρια άνθρωποι στο κόσμο, βασίζονται στα αλιεύματα ως πηγή πρωτεΐνης.

Τις τελευταίες δεκαετίες, οι μεγάλοι θηρευτές της θάλασσας (ξιφίες, τόνοι, κλπ) έχουν υποστεί μια μείωση 90 % κατά μέσο όρο στο απόθεμά τους, ενώ η βιοποικιλότητα στα διάφορα είδη τόνου και ξιφία έχει μειωθεί σε όλους τους ωκεανούς σε τιμές που κυμαίνονται από 10 έως 50 %. Προκειμένου να σωθούν τα είδη αυτά, είναι απαραίτητο να υπάρχουν οργανισμοί διαχείρισης της αλιείας που να λειτουργούν σωστά.

Αλιευτικά πλοία – φαντάσματα

Αξίζει να σημειωθεί ότι συχνά αλιευτικά σκάφη εισέρχονται στα λιμάνια μετά από ημέρες στη θάλασσα αλλά δεν εκφορτώνουν ψάρια. Αυτό που δυστυχώς συμβαίνει συχνά είναι ότι η ψαριά – η οποία ενδέχεται να είναι παράνομη προέλευσης- μεταφέρεται από το πλοίο που τα ψάρεψε σε ένα πλοίο-ψυγείο (φορτηγό, ρήφερ ή φρήζερ) ενώ τα σκάφη βρίσκονται ακόμα στη θάλασσα με αποτέλεσμα να είναι αδύνατο να ελεγχθεί η ποσότητα και η προέλευση των αλιευμάτων.

Παρασυρόμενα δίχτυα δίχως τέλος!

Τα παρασυρόμενα πελαγικά δίχτυα (αφρόδιχτυα) αποτελούν το μοναδικό αλιευτικό εργαλείο που έχει απαγορευθεί με απόφαση του Ο.Η.Ε. Έχουν επίσης απαγορευθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ η χρήση τους και για όλη τη Μεσόγειο απαγορεύθηκε ύστερα από οδηγία της ICCAT (International Commission for the Conservation of Atlantic Tunas) (N03-04). Η απαγόρευση οφείλεται στην έλλειψη επιλεκτικότητας που παρουσιάζει η χρήση αυτών των

διχτυών. Πρόκειται για μακρές «κουρτίνες» διχτυών δεκάδων χιλιομέτρων που παρασύρονται από τα ρεύματα της θάλασσας και παγιδεύουν οτιδήποτε κολυμπά στη γύρω περιοχή από ξιφίες και τόνους, μέχρι χελώνες, δελφίνια και φάλαινες φυσητήρες.

Η λεία από το παράνομο ψάρεμα στη Μεσόγειο και τον Ατλαντικό είναι τεράστια. Τα αποθέματα αντιθέτως οδηγούνται σε αποδεκατισμό. Η ευθύνη των κρατών που βρίσκονται κάτω από την ομπρέλα των ICCAT είναι προφανής. Για ότι συμβαίνει είναι υπεύθυνοι όλοι.

Πηγή: Greenpeace και WWF

Π Ο Σ Ε Ι Δ Ω Ν Ι Α (Υδροβίο φυτό)

Η Ποσειδωνία είναι γένος μονοκοτυλήδων ανθοφόρων φυτών. Αν και ανήκει στα αγγειόσπερμα φυτά, φυτρώνει στο βυθό της θάλασσας. Απαντάται στη Μεσόγειο θάλασσα και στις νότιες και δυτικές ακτές της Αυστραλίας. Στη περιοχή της Μεσογείου φυτρώνει το είδος *Posidonia oceanica* όπου σχηματίζει εκτεταμένα πυκνά υποθαλάσσια λιβάδια τα οποία θεωρούνται μεγάλης περιβαλλοντικής σημασίας. Ανάλογα με την διαύγεια του νερού, βρίσκεται σε βάθος από ένα μέτρο έως 35 μέτρα.

Ο καρπός της επιπλέει και είναι γνωστός στην Ιταλία ως «*η ελιά της θάλασσας*». Υπόγεια ριζώματα και ρίζες παρέχουν στο φυτό σταθερότητα. Τα φύλλα του φυτού είναι σαν κορδέλες, σε τούφες των 6 ή 7 και φτάνουν σε μήκος το 1,5 μέτρο, ενώ το μέσο πλάτος τους είναι γύρω στο ένα εκατοστό.

Το χρώμα τους είναι ανοιχτό πράσινο και αλλάζει σε καφέ με την ηλικία. Απορροφούν θρεπτικά συστατικά από τις ρίζες (όπως τα χερσαία φυτά) αλλά και από τα φύλλα. Σχηματίζουν τα λιβάδια τους με την επιμήκυνση των ριζωμάτων και των βλαστών σε οριζόντια και κάθετη διάταξη από τα οποία γεννιούνται νέες δεσμίδες φύλλων

Οι ρυθμοί αύξησης ενός λιβαδιού Ποσειδωνίας είναι εξαιρετικά αργοί (2cm/έτος). Μια τούφα που ξεριζώνεται από μια άγκυρα πλοίου δημιουργεί ένα κενό που αναπληρώνεται σε δεκαετίες, ενώ ένα λιβάδι σε αιώνες.

Οι περιβαλλοντικές συνθήκες που ευνοούν την εγκατάσταση αλλά και κυρίως τη διατήρηση και επέκταση ενός λιβαδιού σε μια παράκτια περιοχή είναι η επαρκής διείσδυση του φωτός, που καθορίζει και τη βαθυμετρική του κατανομή από 2-3 μ. βάθος ως και 50 μ., η κατάλληλη δομή του ιζήματος του βυθού και η σχετικά ήπια έκθεση της περιοχής στον κυματισμό. Έτσι, η

ανάπτυξη των λιβαδιών συμβαίνει σε περιοχές όπου είναι έντονη και η ανθρώπινη παρουσία.

Για ποιά λόγο όμως τα υποθαλάσσια λιβάδια Ποσειδωνείας είναι τόσο σημαντικά?

1. Προστατεύει κατά της διάβρωσης
2. Οδηγεί σε καλύτερη ποιότητα νερού
3. Αυξάνει την παραγωγή εμπορεύσιμων ειδών
4. Αποτελεί το μαιευτήριο των ψαριών
5. Φιλοξενεί εποχικούς επισκέπτες (ψάρια) για αναπαραγωγή και τροφή
6. Συνδράμει σημαντικά στη βιοποικιλότητα της παράκτιας ζώνης
7. Παράγει οξυγόνο
8. Δεσμεύει το διοξείδιο του άνθρακα

Τα φύλλα των υποθαλάσσιων λιβαδιών μειώνουν την ενέργεια των κυμάτων και οι ρίζες τους δεσμεύουν και σταθεροποιούν το υπόστρωμα. Τα λιβάδια Ποσειδωνείας λειτουργούν επίσης ως ίζηματοπαγίδες που απομακρύνουν ρυπογόνα οργανικά από το νερό και παρέχουν καθαρότερο νερό. Επίσης, δεσμεύουν το διοξείδιο του άνθρακα από την ατμόσφαιρα και το αποθηκεύουν στο ίζημα. Παρέχουν υψηλή ποικιλία ειδών με την παροχή τροφής και καταφυγίου καθώς αποτελούν και το «μαιευτήριο» των ψαριών.

Σήμερα τα λιβάδια Ποσειδωνείας απειλούνται έντονα κυρίως από τα συρόμενα αλιευτικά εργαλεία (μηχανότρατες) που ξεριζώνουν μεγάλες εκτάσεις.

Ας μη ξεχνάμε πως η θάλασσα απορροφά το μεγαλύτερο μέρος του διοξειδίου του άνθρακα καθώς είναι και η μεγαλύτερη πηγή οξυγόνου (60 % της παραγωγής οξυγόνου προέρχεται από τη θάλασσα). **Παράλληλα, αυτό που δε βλέπουμε δε σημαίνει ότι δεν υπάρχει.** Η καταγραφή της χωρικής διακύμανσης της Ποσειδωνείας στο Νοτιο-Ανατολικό Αιγαίο κρίνεται άκρως απαραίτητη έτσι ώστε να προβλεφθεί τυχόν απώλεια ενός τόσο κοινωνικο-οικονομικά απαραίτητου οικοτόπου.

Πηγή: Ελληνικό Κέντρο Θαλάσσιων Ερευνών (Ε.Λ.ΚΕ.Θ.Ε.) – Υδροβιολογικός Σταθμός Ρόδου και Βικιπαίδεια.